

Izvoz oružja: provedba zajedničkog stajališta Vijeća 2008/944/ZVSP

Rezolucija Europskog parlamenta od 4. srpnja 2013. o izvozu oružja: provedba Zajedničkog stajališta Vijeća 2008/944/ZVSP (2013/2657(RSP))

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Zajedničko stajalište EU-a 2008/944/ZVSP od 8. prosinca 2008. o utvrđivanju zajedničkih pravila kontrole izvoza vojne tehnologije i opreme¹,
 - uzimajući u obzir tekući postupak revizije Zajedničkog stajališta koji provodi Radna skupina Vijeća za izvoz konvencionalnog oružja (COARM) i koji u skladu s člankom 15. Zajedničkog stajališta treba revidirati tri godine od dana donošenja;
 - uzimajući u obzir Direktivu 2009/43/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 6. svibnja 2009. kojom se pojednostavljuju uvjeti prijenosa obrambenih sredstava unutar Zajednice²,
 - uzimajući u obzir Zajedničku akciju Vijeća 2002/589/ZVSP od 12. srpnja 2002. o doprinosu Europske unije u borbi protiv destabilizirajućeg gomilanja i širenja malog i lakog oružja i stavljanju izvan snage Zajedničke akcije 1999/34/ZVSP³ te uzimajući u obzir strategiju EU-a za borbu protiv nezakonitog gomilanja i trgovine malim i lakim oružjem i njihovim streljivom, koje je Europsko vijeće donijelo 15. i 16. prosinca 2005.⁴,
 - uzimajući u obzir trinaesto⁵ i četrnaesto godišnje⁶ izvješće,
 - uzimajući u obzir međunarodni Ugovor Ujedinjenih naroda o trgovini oružjem kojim se uspostavljaju obvezujući zajednički standardi u globalnoj trgovini konvencionalnim oružjem;
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 13. lipnja 2012. o pregovorima o Ugovoru UN-a o trgovini oružjem⁷,
 - uzimajući u obzir članak 42. Ugovora o Europskoj uniji i članak 346. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
 - uzimajući u obzir članak 110. stavke 2. i 4. Poslovnika,
- A. budući da izvoz oružja može imati učinak ne samo na sigurnost nego i na razvoj, zbog čega je važno ojačati politiku kontrole izvoza Europske unije za vojnu tehnologiju i opremu;

¹ SL L 335, 13.12.2008., str. 99.

² SL L 146, 10.6.2009., str. 1.

³ SL L 191, 19.07.2002., str. 1.

⁴ Vijeće Europske unije, 05319/2006, 13.1.2006.

⁵ SL C 382, 30.12.2011., str.1.

⁶ SL C 386, 14.12.2012., str.1.

⁷ P7_TA(2012)0251.

- B. budući da je Zajedničko stajalište Vijeća 2008/944/ZVSP pravno obvezujući okvir kojim se određuje osam kriterija, i budući da bi njihovo neispunjavanje trebalo dovesti do odbijanja izdavanja dozvole za izvoz (kriteriji 1. do 4.) ili bi se takav postupak barem trebao razmatrati (kriteriji 5. do 8.)
- C. budući da su u okviru članka 3. Zajedničkog stajališta pomoću osam kriterija određeni samo minimalni standardi i ne dovode se u pitanje strože mjere kontrole naoružanja u državama članicama; budući da je odluka o tome hoće li se u skladu s kriterijima izdati dozvole za izvoz oružja ili ne, u nadležnosti pojedinačne države članice;
- D. budući da se člankom 10. Zajedničkog stajališta jasno utvrđuje da države članice, po potrebi, mogu također uzeti u obzir učinak predloženog izvoza na svoje gospodarske, socijalne, trgovačke i industrijske interese, i budući da ti faktori ne smiju utjecati na primjenu osam kriterija;
- E. budući da su, prema Štokholmskom međunarodnom institutu za mirovna istraživanja (SIPRI), države članice EU-a kao cjelina drugi najveći izvoznik oružja na svijetu, tek neznatno iza Sjedinjenih Američkih Država i budući da se rastući udio oružja dostavlja državama izvan EU-a;
- F. budući da su glavna odredišta izvan EU-a za prijenos oružja od strane država članica Bliski istok, Sjeverna Amerika i Azija; budući da su glavne države primateljice Saudijska Arabija, Sjedinjene Američke Države i Ujedinjeni Arapski Emirati;
- G. budući da europska industrija pokušava nadomjestiti europsku obrambenu potražnju koja se smanjuje traženjem pristupa tržištima trećih zemalja, i budući da to podupiru mnogi političari i političke stranke kao doprinos jačanju europske obrambene industrije, tehnološkog stručnog znanja, sigurnosti opskrbe i pripremljenosti; budući da istraživanje i razvoj u obrambenoj industriji imaju značajan učinak prelijevanja i upotrebljavaju se u brojnim civilnim područjima;
- H. budući da je ostvaren znatan napredak u postizanju sporazuma između država članica u vezi s primjenom i tumačenjem osam kriterija zajedničkog stajališta, poglavito zahvaljujući Vodiču za tumačenje zajedničkog stajališta, koji je sastavila skupina COARM, u kojem su navedene detaljne definicije najboljih praksi o primjeni kriterija;
1. pozdravlja činjenicu da EU ima zakonski obvezujući okvir, jedinstven u svijetu, pomoću kojeg se nadzor izvoza oružja poboljšava, te obuhvaća i krizne regije i zemlje poznate po statistikama o upitnom poštovanju ljudskih prava, i pozdravlja činjenicu da su europske zemlje te treće zemlje izvan Europe pristupile sustavu nadzora izvoza oružja na temelju zajedničkog stajališta; napominje, međutim, da se osam kriterija primjenjuje i tumači uz primjenu različite razine strogosti u državama članicama EU-a; stoga poziva na uniformirano tumačenje i provedbu zajedničkog stajališta uz poštovanje svih njegovih obveza i žali zbog toga što EU-a još nema razvijenu zajedničku politiku o prijenosu oružja u treće zemlje;
 2. ustraje na tome da zajednička vanjska i sigurnosna politika EU-a i zajedničko stajalište moraju biti usklađeni; smatra da je zadaća država članica i Visoke predstavnice za vanjske poslove i sigurnosnu politiku da osiguraju usklađenost zajedničkog stajališta i vanjske politike;

3. ističe pravo država članica na postupanje u skladu s vlastitim nacionalnim politikama, uz istovremeno potpuno poštovanje međunarodnog prava i sporazuma te zajednički dogovorenih pravila i kriterija, te da se to poštovanje nadgleda u skladu s nacionalnim propisima;
4. smatra da Europski parlament, nacionalni parlamenti ili posebna parlamentarna tijela moraju osigurati učinkovitu primjenu i provedbu dogovorenih standarda zajedničkog stajališta na nacionalnoj razini i onoj EU-a, kao i uspostavu transparentnog i pouzdanog nadzornog sustava;
5. smatra da jezik Vodiča za tumačenje zajedničkog stajališta mora biti precizniji i manje podložan tumačenjima te da bi ga se po potrebi trebalo nastaviti ažurirati;
6. poziva na bolju primjenu kriterija zajedničkog stajališta prije predlaganja novih;
7. prepoznaje koherentnu i dosljednu ulogu država članica EU-a u potpori međunarodnog postupka donošenja obvezujućih pravila o međunarodnoj trgovini oružjem; poziva EU i države članice da svoje napore usmjere na one zemlje koje nisu obvezane međunarodnim sporazumima;
8. napominje da je izvoz oružja država članica transparentniji zbog godišnjih izvješća skupine COARM; žali, međutim, što podaci nisu potpuni i variraju zbog različitih načina njihova prikupljanja te postupaka njihova podnošenja u pojedinim državama članicama; podsjeća države članice na potpuno godišnje podnošenje informacija o prijenosima oružja skupini COARM, kako je to dogovoreno i utvrđeno zajedničkim stajalištem;
9. poziva na analizu provedbe zajedničkog stajališta u nacionalnim sustavima; smatra da se kapaciteti skupine COARM pri provedbi analize izvoza oružja trebaju pojačati;
10. smatra da zajedničko stajalište treba biti dopunjeno redovito ažuriranim i javno dostupnim popisom kojim se pruža uvid u informacije o tome u kolikoj je mjeri izvoz u određene zemlje u skladu s osam kriterija;
11. smatra da bi se trebao uspostaviti poboljšani sustav redovite i ažurirane razmjene informacija među državama članicama o prijenosima oružja u zemlje za koje je prije bio uveden embargo na oružje;
12. poziva na godišnju raspravu u Europskom parlamentu, kao i na godišnje izvješće o provedbi zajedničkog stajališta u svrhu osiguravanja prikladnog stupnja parlamentarnog nadzora i transparentnosti na europskoj razini;
13. pozdravlja sklapanje pravno obvezujućeg sporazuma o međunarodnoj trgovini konvencionalnim oružjem, pod okriljem Ujedinjenih naroda, kojim će se kroz veću transparentnost i pouzdanost stvoriti učinkovit sustav međunarodne kontrole oružja i uspostaviti viši međunarodni standardi, što će neodgovornu i nezakonitu upotrebu konvencionalnog oružja učiniti težom; prepoznaje koherentnu i dosljednu ulogu Europske unije i njezinih država članica u potpori međunarodnog postupka donošenja obvezujućih pravila o međunarodnoj trgovini oružjem;

14. ističe važnost učinkovite i vjerodostojne provedbe sporazuma o trgovini oružjem te ohrabruje države članice da svoje napore usmjere na korake prema njegovom univerzalnom potpisivanju i ranom stupanju na snagu;
15. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi potpredsjedniku Komisije/Visokoj predstavnici Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, Vijeću, Komisiji, vladama i parlamentima država članica te glavnom tajniku Ujedinjenih naroda.